

NAVODILA AVTORICAM IN AVTORJEM

Teorija in praksa sprejema v presojo za objavo izvirna znanstvena besedila, ki še niso bila objavljena drugje ali niso v recenzentskem postopku pri kateri drugi znanstveni reviji oziroma monografiji. Objava članka ali knjižne recenzije v Teoriji in praksi je brezplačna.

Besedilo pošljite na elektronski naslov: teorija.praksa@fdv.uni-lj.si

Besedilo naj bo v formatu A4 z 1,5-vrstičnim razmikom, tip črk Times New Roman, velikost 12, obojstransko poravnano, z robovi 2,5 cm. Vse strani besedila morajo biti zaporedno oštevilčene.

Na ločeni naslovni strani naj bodo izpisani: ime in priimek avtorice/avtorja, naslov članka, strokovni naziv, trenutna zaposlitev, polni naslov, telefonska številka in naslov elektronske pošte avtorja. Prva stran besedila naj vsebuje le naslov besedila in povzetek besedila, brez imen avtorjev.

Besedilo mora spremljati izjava avtorice oziroma avtorja, da besedilo še ni bilo objavljeno oziroma ni v pripravi za tisk pri kateri drugi znanstveni reviji ali monografiji.

Uredništvo ima pravico, da prispevkov, ki ne ustrezajo merilom knjižne slovenščine (ali angleščine, če je članek oddan v angleščini – British English), ne sprejme v recenzentski postopek.

Članki

Znanstveni članki v slovenskem ali angleškem jeziku naj obsegajo med 4.500 in 6.500 besed.

Članek naj bo opremljen s povzetkom v slovenskem in angleškem jeziku v obsegu do 100 besed. Povzetek naj vsebuje natančno opredelitev teme besedila, metodo argumentacije in zaključke. Avtorica/avtor naj navede tudi do sedem ključnih pojmov, tako v slovenskem kakor tudi v angleškem jeziku.

Tabele, grafi in slike morajo biti izdelani kot priloge (in ne vključeni v besedilo). V besedilu naj bo okvirno označeno mesto, kamor sodijo.

Opombe pod črto morajo biti v besedilu jasno označene z zaporednimi številkami od začetka do konca. Število in dolžina opomb naj bosta omejena.

Dobesedni navedki, ki so dolgi tri vrstice ali več, naj bodo postavljeni v poseben odstavek, robovi odstavka naj bodo obojstransko zamaknjeni, besedilo naj bo v poševnem tisku in brez narekovajev.

Knjižne recenzije

Teorija in praksa sprejema v objavo recenzije domačih in tujih znanstvenih del, ki niso starejša od dveh let. Recenzija naj obsega do 1.500 besed. V recenziji naj se avtorica/avtor dosledno izogiba navajanju druge literature in virov.

Navajanje

Teorija in praksa za navajanje in citiranje uporablja *Chicago Manual of Style* (CMS), način »avtor-datum«, 18. izdaja. Navodila CMS so dostopna prek: <http://www.chicagomanualofstyle.org>.

Osnovna oblika navedka v besedilu je (Novak 1994). Za navajanje strani se uporablja naslednja oblika navajanja: (Novak 1994, 27–29). Če sta avtorja reference dva, se navede oba: (Novak in Kosec 2007, 312–33). Če je avtorjev reference več kot štiri, se v tekstu uporablja oblika navajanja: (Novak et al. 1994, 27), na seznamu literature pa naj se navedejo vsi avtorji. Če ne gre za prvo izdajo knjige, se pri navajanju zabeleži tudi letnico prve izdaje: (Novak [1953]1994, 7). Več referenc hkrati se loči s podpičjem: (Novak 1994, 7; Kosec 1998, 3–4; 2005, 58). Pri navajanju večjega števila referenc enega avtorja, objavljenih v istem letu, so le-te ločene med seboj s črkami a, b, c itd.: (Novak 1994a, 27–29; Novak 1994b, 1), in sicer v zaporedju, v kakršnem se prvič pojavijo v besedilu.

Seznam referenc je na koncu besedila. Na seznam referenc naj bodo vključeni vsa uporabljena literatura in viri. Seznam referenc mora biti urejen po abecednem redu priimkov avtorjev referenc ter v primeru istega avtorja po časovnem zaporedju izdaj.

Primeri navajanj:

Knjige

Geertz, Clifford. 1980. *Negara: The Theatre State in Nineteenth Century Bali*. Princeton University Press.

Zborniki

Featherstone, Mike in Mike Hepworth, ur. 1991. *The Body: Social Process and Cultural Theory*. SAGE Publications.

Poglavje v zborniku

Palan, Ronen. 1999. »Global Governance and Social Closure or Who is to Governed in an Era of Global Governance?« V *Approaches to Global Governance Theory*, urednika Martin Hewson in Timothy J. Sinclair. State University New York Press.

Članek v znanstveni reviji

Bachrach, Peter, in Morton S. Baratz. 1963. »Decisions and Nondecisions: An Analytical Framework«. *American Political Science Review* 57 (3): 632–42. <https://doi.org/xxx>.

Časopisni članek

Mihajlović, Novica. 2024. »Z Daytonom rešeni mir, v Dayton ujeti razkol«. *Delo*, 1. marec. <https://www.delo.si/novice/svet/z-daytonom-reseni-mir-v-dayton-ujeti-razkol/>.

Spletna stran

Fakulteta za družbene vede. 2024. »Fakulteta za družbene vede omogoča športnikom prijazno izobraževanje«. Objavljeno 16. februarja. <https://www.fdv.uni-lj.si/obvestila-in-informacije/novice-in-obvestila/fakulteta-za-druzbene-vede-omogoca-sportnikom-prijazno-izobrazevanje>

Družbeni mediji

Souza, Pete (@petesouza). 2016. »President Obama bids farewell to President Xi of China at the conclusion of the Nuclear Security Summit«. Instagram, 1. april. <https://www.instagram.com/p/BDrmfXTtNct/>

Recenzentski postopek

Uredništvo TIP za vse vrste člankov in knjižne recenzije uporablja obojestransko anonimni recenzentski postopek. Besedila recenzirata vsaj dva recenzenta. Avtorica/avtor in soavtorji ob objavi dobijo po en brezplačen izvod številke revije, v kateri je bil objavljen njihov prispevek.

Avtorica/avtor prenese materiale avtorske pravice za objavljeni prispevek na izdajatelja revije. Članki objavljeni v Teoriji in praksi so odprto dostopni v skladu z Budimpeštansko deklaracijo. Dostopni so v RUL-u (Repozitorij Univerze v Ljubljani) in dLib-u (Digitalna knjižnica Slovenije). Članki so objavljeni pod licenco "Priznanje avtorstva (licenca CC BY 4.0)".

Etika objavljanja

Teorija in praksa upošteva Pravila o ravnanju Odbora za etiko objavljanja (Committee on Publication Ethics – COPE). Pravila so dostopna prek www.publicationethics.org. Revija *Teorija in praksa* te politike in postopke sprejema z namenom podpreti urednike, recenzente in avtorje pri izpolnjevanju njihovih etičnih dolžnosti. Od avtorjev, recenzentov in urednikov se pričakuje, da upoštevajo smernice dobre prakse glede etičnega ravnanja, kot jih določajo te politike in postopki.

UPORABA GENERATIVNE UMETNE INTELIGENCE (UI) PRI PRIPRAVI ČLANKOV

UI kot avtor: Revija ne sprejema rokopisov, pri katerih so klepetalni roboti navedeni kot soavtorji. Razlog za to je, da veliki jezikovni modeli ne izpolnjujejo meril za avtorstvo, saj ne morejo prevzeti odgovornosti za točnost, integriteto in izvirnost ustvarjene vsebine.

UI kot vir podatkov: Revija ne sprejema rokopisov, ki navajajo klepetalne robote kot vire. Vsebinska, ki jo ustvarijo veliki jezikovni modeli, ni ponovljiva ali sledljiva ter lahko nenamerno vsebuje gradivo tretjih oseb, ne da bi to bilo ustrezno označeno.

UI kot pomoč pri pisanju in predstavitvi podatkov: Revija sprejema rokopise, kjer so klepetalni roboti uporabljeni kot orodja za podporo avtorjem pri

---

njihovem raziskovalnem ali besedilotvornem procesu. Sprejemljivi načini uporabe vključujejo lekturo, povratne informacije o strukturi in slogu, prevajanje, analizo podatkov, vizualizacijo podatkov in programiranje.

Avtorji, ki uporabljajo generativne tehnologije na ta način, morajo to ustrezno navesti v svojih rokopisih (gl. Navodila za navajanje uporabe UI orodij):

- Za izoblikovanje sloga pisanja, lekturo ali prevoda dodajte izjavo na koncu rokopisa, kjer navedete vrsto uporabljenega strojnega prevajalnika, klepetalnika ali drugega orodja, uporabljeni poziv ter datum uporabe orodja.
- Uporaba velikih jezikovnih modelov, klepetalnikov, za analizo podatkov in programiranje pomeni pomemben metodološki poseg. V teh primerih vključite v metodološki del rokopisa pojasnilo, kako ste postopali, vključno z vrsto uporabljenega modela, uporabljenimi pozivi (brez vsebine, ki jo analizirate ali kodirate), datumom in povezavo do nabora podatkov.
- Pri uporabi klepetalnih robotov za analizo podatkov upoštevajte, da večina prosto dostopnih generativnih velikih jezikovnih modelov ne izpolnjuje uveljavljenih standardov za obdelavo osebnih ali občutljivih podatkov. Uporabljajte le modele, ki jih je odobrila vaša raziskovalna institucija ali drug zanesljiv organ.

Pred uporabo velikih jezikovnih modelov ali drugih generativnih tehnologij premislite o njihovih okoljskih in človeških stroških. Avtorje obenem obveščamo, da Založba Univerze v Ljubljani urednikom revije omogoča uporabo orodja za preverjanje plagiatstva in identifikacijo besedil, ki jih je ustvarila UI.

Navodila za navajanje uporabe UI orodij

Avtorji morajo v rokopisu jasno navesti, da so uporabili generativno UI ali UI podprte tehnologije v procesu pisanja članka tako, da dodajo izjavo na koncu rokopisa pred seznamom referenc. Izjavo je treba vključiti v nov razdelek z naslovom »Izjava o uporabi generativne umetne inteligence in UI podprtih tehnologij v procesu pisanja članka«.

Izjava: Med pripravo tega dela je(so) dne [DATUM] avtor(ji) uporabil(i) [IME ORODJA/VERZIJA], z namenom, da bi [NAMEN UPORABE]. Po uporabi tega orodja je(so) avtor(ji) pregledal(i) in uredil(i) generirano vsebino ter prevzema(jo) polno odgovornost za vsebino publikacije.

RAVNANJE Z RAZISKOVALNIMI PODATKI (NAVODILA ZA AVTORJE)

Revija Teorija in praksa podpira odprti dostop do raziskovalnih podatkov, ki predstavljajo temelj sodobnega znanstvenega raziskovanja.

O raziskovalnih podatkih

Raziskovalni podatki so podatki, pridobljeni z različnimi metodami za spoznavanje, preverjanje ali potrditev hipotez in izpeljavo zaključkov, ki so nastali ali bili obdelani v raziskavi. Nahajajo se v različnih formatih: zapiski, intervjuji, fotografije, transkripcije, numerični podatki raziskav, računalniški programski zapisi itd. Kadar podatki niso zapisani/shranjeni v digitalni obliki, je smiselno oceniti, ali je takšno gradivo mogoče digitalizirati in s tem olajšati njegovo hrambo v podatkovnem repozitoriju. Podatkovni repozitorij omogoča shranjevanje in dostop do različnih vrst podatkov (npr. raziskovalnih podatkov, podatkov javnega sektorja ...) in pripadajoče dokumentacije.

Dostopnost podatkov povečuje transparentnost, preverljivost in ponovljivost raziskovalnih ugotovitev ter poveča njihovo uporabljivost v prihodnjih raziskavah, s čimer se poveča izkoristek vloženih sredstev v že zbrane podatke. Deljenje podatkov lahko pripomore k razvoju kariere raziskovalcev, saj večja prepoznavnost njihovega dela in jim omogoča sodelovanje z novimi partnerji.

Politika o obveznem navajanju raziskovalnih podatkov

V skladu z Uredbo o izvajanju znanstvenoraziskovalnega dela sofinancer revije (Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije) od uredništva revije zahteva, da morajo avtorji pred objavo prispevka zagotoviti odprti dostop do raziskovalnih podatkov, ki so bili uporabljeni pri pripravi članka. Podatki morajo biti pripravljene v skladu z načeli FAIR (najdljivost, dostopnost, interoperabilnost in uporabljivost).

Izjeme pri popolnoma odprtem dostopu raziskovalnih podatkov

Kadar podatkov zaradi pravnih, etičnih ali drugih utemeljenih razlogov ni mogoče deliti popolnoma odprto, morajo avtorji podati obrazložitev, na primer v primeru varstva osebnih podatkov (gl. **Splošno uredbo EU o varstvu podatkov**), kadar obravnavamo gradivo, ki vključuje poslovne skrivnosti ali druge komercialne informacije, ki jih ureja zakonodaja, ali kadar gre za podatke, ki predstavljajo varnostna tveganja ter drugi občutljivi podatki. Uredba razume odprti dostop do raziskovalnih podatkov in drugih rezultatov raziskav iz sofinanciranih raziskav v skladu z načelom »odprti, kolikor je mogoče, zaprti, kolikor je nujno«.

Seznam zaupanja vrednih repozitorijev

Avtorji morajo raziskovalne podatke objaviti v zaupanja vrednih podatkovnih repozitorijih, arhivih ali središčih, ki omogočajo ustrezne režime dostopa. Zaupanja vredni podatkovni repozitoriji, ki jih priporoča (so)financer revije, so objavljeni tukaj.

Uredništvo revije slovenskim raziskovalcem priporoča, da svoje raziskovalne podatke objavijo v slovenskih zaupanja vrednih repozitorijih, kot so:

- Arhiv družboslovnih podatkov (ADP)
- Repozitorij Univerze v Ljubljani
- Digitalna knjižnica Univerze v Mariboru
- Digitalni repozitorij raziskovalnih organizacij Slovenije (DiRROS)
- Repozitorij Univerze na Primorskem
- Repozitorij Univerze v Novi Gorici
- Slovenska raziskovalna infrastruktura za jezikovne vire in tehnologije (CLARIN.SI)

Avtorji lahko ustrezni podatkovni repozitorij poiščejo tudi s spletnimi orodji, kot sta <https://fairsharing.org> ali <https://www.re3data.org>.

Priporočamo, da se pri objavi raziskovalnih podatkov uporabi licenca Creative Commons CC BY 4.0 oziroma njej enakovredna licenca.

Citiranje raziskovalnih podatkov

Avtorji morajo vse uporabljene podatkovne vire ustrezno citirati – skladno z navodili repozitorija in citatnim slogom, ki ga uporablja revija (Chicago Manual of Style (CMS)) – oziroma v izjavi o dostopu podatkov ustrezno opisati, če podatki niso digitalizirani ali zaradi drugih omejitev (npr. Zakon o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-2), Zakon o avtorskih in sorodnih pravicah (ZASP)) niso objavljeni. Povezava do objavljenih raziskovalnih podatkov (npr. DOI) mora biti v prispevku nujno vključena v seznamu literature in tudi v opombi pod črto, če je to smiselno.

Obveznosti avtorjev, urednikov in recenzentov

Podatki morajo biti na voljo urednikom in recenzentom ob oddaji članka v recenzijo, vsem pa najkasneje ob objavi članka. Embargo pri dostopu do podatkov je dovoljen izjemoma ob upoštevanju razumnih določil glede dopustnega embarga in ob ustrezni dodatni utemeljitvi. Naloga urednika je, da presodi, ali je članek pripravljen na podlagi raziskovalnih podatkov (lastnih, tj. avtorjevih, ali podatkov drugih avtorjev). Če urednik presodi, da taki podatki obstajajo in jih avtor ni ustrezno citiral, je dolžan opozoriti avtorja, naj dopolni svoj članek. Enako velja za recenzenta revije.

Dodatne informacije

Za dodatna pojasnila se avtorji lahko obrnejo na podatkovnega skrbnika na svoji instituciji ali uredništvo revije (teorijainpraksa@fdv.uni-lj.si) oz. na ustrezne podporne institucije za ravnanje z raziskovalnimi podatki. Več informacij v zvezi z raziskovalnimi podatki si lahko preberete tudi v **Priročniku o načrtovanju ravnanja z raziskovalnimi podatki**.